

ביאורים במאמרי רבינו

מאמרי חסידות
מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
מבוארים ומפורשים

"כח מעשיו הגיד לעמו"
מעלת עבודת הבירורים

מאמר ד"ה
בראשית ברא
מוצאי שבת בראשית ה'תשל"ח

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת

הו"ח התמים
ר' יעקב

בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה

סטמבלר

חסיד נאמן ומסור
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע
ת.נ.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת
ר' שלמה יעקב בן ר' חיים
יהודה הלוי ע"ה
וזוגתו מרת פנינה
בת שלום ע"ה
על-ידי ולזכות בנם
ר' אליהו ומשפחתו שיחי'

וייצברג

להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
ר' **פנחס** ב"ר עזרא ע"ה
וזוגתו מרת **אסתר הדסה** ב"ר
שמעון ע"ה
רומנו
ת.נ.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
ר' **מרדכי**

וזוגתו מרת חיה **מושקא** שיחיו

בן שבת

ולזכות

ליאור בת מרדכי,

יהושע בן אברהם שיחיו
יזכו להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר
יפנו בגשמיות וברוחניות

ולזכות ר' **דוד ציון** בן יצחק

וזוגתו **זהבה** בת מרדכי שיחיו

לרפואה שלימה וקרובה

ולהצלחת בית הספר החדש

'מנחם מענדל אקדמי'

סגל המורים והמורות וכל העוסקים

במלאכת הקודש

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת
אברהם דוד בן **ליבא** ע"ה
נלב"ע ט' תשרי התשפ"ג

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
ר' **צבי מרדכי**
וזוגתו מרת **זהבה ברוריה**
שיחיו **רוזנפלד**
להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

פתח דבר

בשבח והודיה לה' יתברך, מוגש בזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר במוצאי שבת בראשית – בחדרו – ה'תשל"ח, ויצא-לאור מוגה בקונטרס ר"ח מר-חשון ה'תשל"ח.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכומים, ונתבארו הענינים והמושגים המובאים בו. הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי, והסתייענו רבות בהסברים שהשמיע הרה"ח ר' יואל ע"ה כהן בהזדמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ת יואב שיחי' למברג על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים. תודתנו נתונה להרה"ת מנחם מענדל (בהרח"ש) שיחי' כהן על הערותיו המועילות. כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות שיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים, מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחנויות הספרים המובחרות.

לבקשת רבים, ניתן להוריד את הקונטרס, כמו גם הקונטרסים האחרים שנתבארו על ידנו, בכתובת: www.biurim.022.co.il.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (תהלים יט, ג), ויתכן שנפלו אי-הבנות בעניינים המבוארים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתן קנן בבוא העת אי"ה.

יהי רצון מהשי"ת שהעיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יזרז את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

ערב שבת קודש פרשת בראשית ה'תשפ"ג

כתובת למשלוח הערות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

11/13/74
 חתום: ד"ר - סגן ד"ר
 צוות: ארז, ירון, יואל

- ב -
 9

והמשכת אור זה הוא דוקא ע"י עבודה הבירורים. וזהו היחרון שבכח מעשיו גו'

לתח להם נחלת גוים על החודש הזה, כי ענין החודש הזה הוא המשכת אור הסוכב,

שבשרשו הוא בחי' האור שהי' ממלא מקום החלל, וע"י עבודת הבירור דכבוש ארצות

שבעה גוים, מה שישאל מהפכים אותם לארץ ישראל, ממשיכים בחי' אור חדש שלמעלה

מהאור שהי' ממלא מקום החלל. ומאן אהיה (הע"פ) (צ"ל אהיה) (צ"ל אהיה) (צ"ל אהיה) (צ"ל אהיה)

והנה מכיון דזה ש"ברצונו נתנה להם" (לזמן מסויים) הוא בכדי שיהי' אח"כ "ברצונו

נטלה מהם ונתנה לנו", הרי פשוט, שבאם רק מחליטים בתוקף, אזי כבשים בנקל

(כלי שום מניעה ודכבוש) את ארצות שבעה גוים, (אך) כל העולם כולו, שיהי'

דירה לו ית'. וזה מה שנדמה שצריך (ש) זה יגיעה ועמל, ועד שאומות העולם סוענים

למסים אתם הוא דק מצד גודל ההעלם והסתר, מה שאין נרגש בעולם אשר כל הארץ של

הקב"ה היא" (ו"כי ממך הכל"). ותכלית הכוונה של ההעלם והסתר הוא בכדי שיהי'

ובקשתם ¹³, אז אידן זאלן זוכן און געפינען דעם אויבערשטן בכל עניני העולם,

גם בהעלמות וההסתרים ¹⁴ [כמשל האב המסתיר את עצמו מבנו הקטן בכדי להראות

את חכמת הבן שמבין שההסתר וההעלם אינו אלא בכדי שיבקשנו וימצאנו ¹⁵, והתורה

מבטחת ¹⁶ אשר באש דק-היה ובקשתם משם אז בודאי "ומצאת", שכובשים את כל העולם

ועושים ממנו דירה לו ית', עד אשר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וגו' אלעבדו

סכם אחר ¹⁷ והיתה לה' המלוכה. ¹⁸

ויש לקשר זה גם עם ענין ¹⁹ "ויעקב הלך לדרכו" (שבמוצאי שבת בראשית), דהגם

שהולך לדרכו (גם) בעניני הרשות ובעובדין דחול במשך כל השנה, מ"מ

אינו יירא ומתפחד מזה, כי אם, הולך לבטח דרכו, ובשמחה ובטוב לבב. וזהו

פאקסימיליא מכת"ק אדמו"ר
 (מוקטן מהגודל המקורי)

הגהה ראשונה ממאמר ד"ה בראשית ברא דמוצאי
 ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון

שתי פעולות על-ידי תורה ומצוות • "החודש הזה" – יחוד סובב וממלא • "כח מעשיו כו" – עבודת הבירורים • מעלת עבודת הבירורים על יחוד סובב וממלא • החלטה תקיפה, מקילה על העבודה

בס"ד. מוצאי שבת בראשית – בחדרו – ה'תשל"ח*

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ואמרו רז"ל¹ אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם « כו', ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים², שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו³. ומבואר בזה בדרושי רבותינו נשיאינו⁴, דזה מה שהי' צריך להתחיל את התורה מהחודש הזה לכם הוא, כי ענין "החודש הזה" הוא יחוד סובב וממלא⁵. כי חודש הוא בחינת מלכות, חודש

(2) תהלים קיא, ו.
(3) אוה"ת בא ע' רסב.

(1) תנחומא (באבער) יא. ועוד – הובא בפרש"י עה"ת.

ביאורים במאמרי רבינו

בעולמות. לכן היא מלובשת ומורגשת בעולם, כמאמר "מה הנפש ממלאה את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם" (מדרש שורש לתהלים קג, א), כשם שהנפש מורגשת בגוף כך ממלא כל עלמין מורגש בעולם. מה-שאיין-כן סובב כל עלמין הוא בחינה שאינה בערך העולמות אלא מרוממת מהם, ולכן אינה מתלבשת בהם.

יחוד של ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, פרוש שבעולם עצמו יורגש אור הסובב שלמעלה מהעולם, ואף על פי כן העולם לא יתבטל.

ענין זה הוא על דרך "יחוד קוב"ה ושכינתיה" שאומרים לפני כל מצוה (למנהגנו אומרים זאת פעם אחת, קודם ברכת ברוך שאמר, עבור כל היום). "קודשא בריך הוא" הוא דרגה שמובדלת מן העולם (קדושה מלשון הבדלה), ושכינה היא מלשון "ושכנתי בתוכם", שהיא דרגה ששוכנת למטה. והיחוד שלהם הוא שבחינת קודשא בריך הוא תשכון בעולם והעולם לא יתבטל.

א "מהחודש הזה לכם"

כלומר, התורה היתה צריכה להתחיל במצות קידוש החודש (כפי שמפרש רש"י על הפסוק "הראהו לבנה בחידושה ואמר לו כשהירח מתחדש יהיה לך ראש חודש") האמורה בספר שמות.

על פי פשוטם של דברים הוא מטעם שהיא המצוה הראשונה בה נצטוו ישראל, אך להלן מבאר על-פי פנימיות הדברים ש"החודש הזה לכם" הוא ענין כללי שראוי היה לפתוח בו.

ב "שאם יאמרו אומות העולם.."

כלומר, סיפור הבריאה ומעשה האבות מופיעים בתורה בתור מענה על טענה של גזלת הארץ בידי ישראל שלא כדיו. ולקמן יבאר זאת על פי פנימיות הדברים.

ג "יחוד סובב וממלא"

ממלא כל עלמין הוא דרגה אלוקית שבערך העולמות וממנה נמשכים הגדרים הקיימים

* יצא לאור בקונטרס מוצאי ש"פ בראשית – ה'תשל"ח, "ר"ח מ"ח ה'תשל"ח".

אשתו^ז, בחינת ממלא כל עלמין ה, ו"זה" הוא ענין גילוי [כמאמר רז"ל⁵ מראה באצבעו ואומר זה], יסוד וז"א י, יחוד סובב כל עלמין וממלא כל עלמין. ופירוש "החודש הזה (לכם)" הוא שבבחינת ממלא כל עלמין (חודש) יהיה בו גילוי סובב כל עלמין (הזה). והיה צריך להתחיל את התורה מהחודש הזה לכם ז, כי תכלית התורה ומצוותיה הוא ענין יחוד סובב וממלא ח.

(5) תענית בסופה (ובפרש"י שם). פרש"י בשלח טו, ב.

(4) שם ע' רנה, רעח.

ביאורים במאמרי רבינו

האדם עצמו, וכל עניינו הוא להשפיע את השכל והמדות לזולת. וראה עוד בביאור הבא. (ראה בארוכה ד"ה זה היום תחלת מעשיך תשמא סעיף ט ובביאורינו כי כח שם).

ו "זה" הוא ענין גילוי .. יסוד וז"א "זה" הוא גילוי, דהיינו דרגה שאינה מצומצמת, ומורה על שש הספירות ובעיקר יסוד (בשונה מ"כ"ה שהוא צמצום והסתרה ומורה על מלכות). והם בחינת סובב כל עלמין.

ליתר ביאור: בשונה ממלכות שמתעוררת ונועדה לזולת (כנ"ל בביאור הקודם), הרי שאר המידות מתעוררות מעצמן, כי הן תכונות ורגשות של האדם עצמו (אלא שהן פונות אל הזולת). ולמעלה הן מסמלות אור אלוהי שמרומם מהעולם (ראה בארוכה ד"ה זה היום תחלת מעשיך תשמא סעיף ט ובביאורינו כי כח שם).

ז "והיה צריך להתחיל את התורה מהחודש הזה לכם"

וראה במילואים ביאור הקשר התוכני של "החודש הזה לכם" עם יחוד סובב וממלא.

ח "תכלית התורה ומצוותיה הוא ענין יחוד סובב וממלא"

תורה ומצוות הם אור אלוהי שלמעלה מהעולם וכשמקיימים אותן בעולם ממשיכים את האור האלוהי הזה בעולם.

ידועה השאלה (ד"ה אנכי הויה אלוהיך תשמ"ט ס"א ובהנסמן שם) מדוע נאמר "אנכי הויה" אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא "אשר בראתי שמים וארץ", הרי בריאת שמים וארץ היא יש מאין, והיא פלא

ד " בחינת מלכות, חודש אשתו" לשון הפסוק "ויולד מן חֲדָשׁ אִשְׁתּוֹ, את יוֹבב ואת צביא גו'" (דברי הימים א, ח ט). על פי פשוטו "חודש" הוא שם של אשה שנקראה כך (בירושלמי מבואר (יבמות ח, ג) שהיא רות שהתחתנה עם בועז, ונקראה חודש שכן על ידה נתחדשה הלכה "עמוני אסור ולא עמונית, מואבי אסור ולא מואבית"), אך על פי פנימיות הדברים למדים מכך שאשה וחודש הם בחינה אחת.

והנה אשה היא בחינת מקבל (בשונה מהאיש שהוא בחינת משפיע), והיא בחינת ספירת המלכות, שהיא הספירה השביעית המקבלת מכל שש הספירות שלפניה.

וכמו כן חודש הוא בחינת מקבל, שכן ענינו של חודש הוא חידוש הלבנה, המקבלת את אורה מהשמש (שמתחדש אורה בתחילת כל חודש וחזור ונעלם בסופו).

ה "כי חודש הוא בחינת מלכות, חודש אשתו, בחינת ממלא כל עלמין" ממלא כל עלמין הוא אור שבערך העולמות, וכמו כן מלכות היא דרגה חיצונית המופנית כלפי הזולת. ולכן

"אין מלך בלא עם", כי מידת המלכות אינה מתעוררת מעצמה אלא רק על-ידי הזולת, שכן היא אינה תכונה אישית של המלך. וזהו שמלך גדול הוא שיש לו עם גדול ומלך קטן הוא שיש לו עם קטן.

וכפי שנאמר (במאמר "פתח אליהו") "מלכות פה", שהיא בדוגמת דיבור שאין תכליתו בשביל

סיכום: אמרו חז"ל "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם", ומבואר בדרושים שהוא לפי ש"החודש הזה" הוא יחוד סובב וממלא, שהוא תכלית התורה והמצוות.

מהלך המאמר: בסעיף הבא יוסיף להפליא במעלת ההמשכה שעל-ידי תורה ומצוות, ולאחר מכן יבאר (בסעיף ג) שאף-על-פי-כן פתח ב"בראשית", כי הענין של "כח מעשיו ברו" נעלה יותר.

(ב) והנה ענין המשכת הסובב שעל-ידי תורה ומצוות בשרשו הראשון הוא המשכת אור אין-סוף שלפני הצמצום ^ט. וכדאיתא בעמק המלך בתחלתו⁶, דבריאת העולמות היתה על-ידי צמצום הראשון שהיה באור אין-סוף ונשאר חלל ומקום פנוי ^י, ומזה הוא שרש התהוות הכלים ומציאות העולמות (ענין מעשה בראשית). ומ"ש ויניחם בגן עדן לעבדה ולשמרה [שקאי על העבודה דתורה ומצוות, לעבדה זה רמ"ח מצוות עשה ולשמרה זה שס"ה מצוות לא תעשה⁸] הוא להמשיך תוספות אורות י"א על-ידי הקו מאור אין-סוף שלפני הצמצום י"ב, עד שלעתיד יהיה גילוי אור אין-סוף במקום החלל כמו שהיה קודם הצמצום. וזהו

(8) אזה"ת בראשית (ח"ו ע' 2082 — בשם ארז"ל). וראה לקו"ת שה"ש (מח, ד). יל"ר בראשית. זח"א כז, א. תקו"ז תכ"א (סב, א). שם תנ"ה (פח, ב).

(6) הובא באזה"ת שם. ובארוכה יותר בהמשך תרס"ו בתחלתו (ס"ע ג ואילך), ד"ה יר"ט של ר"ה תש"י ס"ז. ובכ"מ.

(7) בראשית ב, טו.

ביאורים במאמרי רבינו

כשמדובר להמשיך את סובב "בשרשו הראשון" הכוונה להמשכת אור אין-סוף שלפני הצמצום שלמעלה מהגבלה. ועל דרך זה מלכות, בשרשה הראשון היא הקו המוגבל שנמשך אחרי הצמצום.

י "חלל ומקום פנוי"

כמובן שאין הכוונה למקום גשמי, אלא זהו 'נתינת מקום' לעולם, שנפעלה על-ידי הצמצום. כי לפני הצמצום, מחמת האור אין סוף שהאיר, מציאות של עולם היתה מופרכת לחלוטין.

יא "תוספות אורות"

בנוסף על האורות האלוניים הנמשכים בעולם מצד עצמו.

יב "על-ידי הקו מאור אין-סוף שלפני הצמצום"

גם התוספת נמשכת על-ידי הקו, כי הכוונה שיהיה יחוד סובב וממלא. מה-שאין כן ללא הקו העולם יתבטל.

גדול יותר מאשר ניסי יציאת מצרים שהיו שינוי מיש אחד ליש שני (כמו המים שנהפכו לדם וכו')?

אלא שזהו כל החידוש של התורה והמצוות "הוצאתיך מארץ מצרים", שיהודי יצא ממצרים והגבלות, מה-שאין-כן בראתי שמים וארץ הוא עולם מצומצם ומוגבל.

[ולכן מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל היא המשכת ה'זה' בה'חודש' כנ"ל בפנים. מה-שאין-כן מצוות דבני נח הם לשבת יצרה, ואפילו איסור עבודה זרה הוא כדי שהעולם צריך לדעת שיש בורא ומנהיג לעולם, אבל לא המשכת דרגה שלמעלה מעולמות].

ט "בשרשו הראשון הוא המשכת אור אין-סוף שלפני הצמצום"

כלומר יסוד וז"א המתוארים לעיל כסובב כל עלמין הן מידות, ולכן סוף סוף יש להן שייכות לזולת, שהרי המידות הן התפעלות מהזולת, ובנמשל הוא אור אלוקי השייך לעולם. ולכן

לא הי'ה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם כו', כי סיפור מעשה בראשית הכל הוא אחר הצמצום, ומכיון שענינה של התורה הוא המשכת אור אין-סוף שלמעלה מהצמצום, הוצרך להתחיל את התורה (לא במעשה בראשית, כי אם) מהחודש הזה שהוא ענין המשכת בחינת הסובב ("הזה"), שבשרשו הוא המשכת אור אין-סוף שלפני הצמצום.

סיכום: כפי שהיא בשרשה הראשון, המשכת הסובב שעל-ידי תורה ומצוות היא המשכת אור אין-סוף שלפני הצמצום. וכיון שמעשה בראשית הוא רק אחר הצמצום, לכן היה צריך להתחיל את התורה מ"החודש הזה".

ג) ומה טעם פתח בבראשית ולא ב"החודש הזה" משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים. והיינו שהענין דכח מעשיו גו' לתת להם נחלת גוים הוא נעלה יותר גם מענין המשכת הסובב, בחינת אור אין-סוף שלפני הצמצום. דהנה תכלית הכוונה (דתורה ומצוות) הוא להמשיך בחינת אור חדש י', היינו בחינת עצמות אור אין-סוף שלמעלה מהאור שהי'ה ממלא מקום החלל⁹ י'. והמשכת אור זה הוא דוקא על-ידי עבודת הבירורים¹⁰ טו. וזהו היתרון שבכח

(9) המשך תרס"ו שם (ע' ד). ע' תקט. ד"ה יר"ט של (10) המשך תרס"ו ע' שלו ואילך. ס"ע שני ואילך. ועוד.

(9) המשך תרס"ו שם (ע' ד). ע' תקט. ד"ה יר"ט של (10) המשך תרס"ו ע' שלו ואילך. ס"ע שני ואילך. ועוד.

ביאורים במאמרי רבינו

זה משל מכוון, שכן את התרגיל המתמטי עצמו ברא הקב"ה, וסוף סוף הוא קשור עם המציאות ואינו מחויב אמיתי, שכן הימצאותו היא משום ש'כך היא המציאות'.

בדומה לאופן השני הן מעלותיו יתברך כפי שהן בעצם, וכלל לא נתפסו באיזה פועל (ולמשל זה שהקב"ה 'טוב ונאהב בעצם', אינו בנוי ומיוסד על כך שהתחתון באופיו מתאים ומוכשר לאהבת ה', וממילא אין הגבלה מי יכול לאהבו). ומצד דרגה זו יכול להיות בירור העולם ונפש הבהמית, היינו שגם דבר אשר אין לו שייכות לאלוקות, ומצד עצמו הוא חומרי ומציאות, יאהב ויתבטל.

והנה דרגה זו מצד עצמה לא נמצאת באופן של פועל וגילוי ואינה נרגשת כלל. וכאשר היא מאירה בגלוי היא נקראת אור חדש, כי בעצם היא לא בגדר אור וגילוי (ספר הערכים ח"ג ע' שצ). וראה לקמן ביאור כו.

טו "והמשכת אור זה הוא דוקא על-ידי עבודת הבירורים" העבודה צריכה להיות מעין ההמשכה, ובגלל שהפעולה בבירור העולם (לשון העלם והסתרה)

יג "תכלית הכוונה (דתורה ומצוות) הוא להמשיך בחינת אור חדש"

מביא שזהו תכלית הכוונה של התורה והמצוות, כיון שלא די בביאור שאור חדש הוא אור נעלה יותר. כי השאלה היא מדוע התורה התחילה ב"בראשית". ולכן צריך לומר שזו כוונת התורה, להמשיך אור חדש.

יד "עצמות אור אין-סוף שלמעלה מהאור שהיה ממלא מקום החלל"

דרגה זו לא האירה קודם, שכן היא כלל לא בגדר של אור וגילוי.

ביתר הרחבה, ישנם ב' אופני מציאות:

א. 'אפשרי המציאות' - הימצאותו תלויה בכך שהוא נמצא בפועל ובגלוי. על דרך הימצאות של חפץ גשמי.

ב. 'מחויב המציאות' - הימצאותו לא תלויה בכך שהוא נתפס בפועל בהשגה של מישוהו וכדו' (גילוי). על דרך ובדוגמת תרגיל מתמטי, שהתוצאה אינה בגלל שמישהו הבין כך ונפשו נוטה לכך, אלא זו המציאות בעצם (כמובן שאין

מעשיו גו' לתת להם נחלת גוים על החודש הזה, כי ענין החודש הזה הוא המשכת אור הסובב, שבשרשו הוא בחינת האור שהי' ממלא מקום החלל, ועל-ידי¹¹ עבודת הבירורים דעניני העולם שנפלו מז' מלכים, מלכי אדום שברצונו נתנה להם – כמרוז¹² בונה עולמות ומחריבן טז – ובני ישראל מבררים י' ויורשים¹³ אותם ונעשו נחלת יעקב, ממשיכים בחינת אור חדש שלמעלה מהאור שהי' ממלא מקום החלל. וכמו שהוא בכלל העולם (עולמות בי"ע (בריאה יצירה עשיה), דמשם יפרד י"ח) בא גם כן בפרט הבירור דכיבוש ארצות שבעה גוים יט, שישראל מהפכים אותם לארץ ישראל כ.

13) המשך וככה תרל"ז פס"ח. ד"ה אם רוח המושל תרצ"ה פ"ו. ובכ"מ.

11) להעיר גם מהמשך הנ"ל ס"ע שמ ואילך.

12) קה"ר פ"ג, יא.

ביאורים במאמרי רבינו

יח "עולמות בי"ע דמשם יפרד" יפרד מלשון פירוד כי גם בעולמות בי"ע יש איזשהו עניין של קליפות וזהו החילוק בין אצילות ובי"ע.

ובנפש הבהמית היא חידוש מוחלט, לכן היא ממשיכה את האור חדש (ראה בהערות רבינו 18, ובארוכה בד"ה וזיה עקב תשכ"ז ס"ד ובביאורינו שם).

יט "בא גם כן בפרט הבירור דכיבוש ארצות שבעה גוים"

מכיון שהשורש של עשיו הוא בתוהו לכן עשיו היה הבכור, מה-שאי-כן יעקב שייך לעולם התיקון שעניינו שכל (ומידות על-פי השכל). וזהו מה שהמלכים דאדום היו "לפני מלך מלך לבני ישראל" (ראה בראשית לו, לא), שכן תוהו קודם לתיקון.

והנה, עשיו שלמטה הוא רשע, כי הבחינות דתוהו למטה הם בבחינת שבירה ונפילה. ורצונו יתברך היה שתוהו יהיה קודם לתיקון ועשיו יהיה קודם ליעקב, ומוזה השתלשל שארץ ישראל תהיה תחילה נחלת גויים, ובעבודתם יתפכו אותה ישראל לנחלת יעקב.

כ "וזהו חיתרון שבבכ מעשיו גו' לתת להם נחלת גוים על החודש הזה .. מהפכים אותם לארץ ישראל"

נמצא מכל הנ"ל שבתורה ומצוות יש ב' עניינים 'המשכה' ו'העלאה':

א. המשכת אור אלוקי גבוה ועד לאור שלפני הצמצום. וזהו ענין של המשכה מלמעלה למטה.

טז "ז' מלכים .. בונה עולמות ומחריבן" על הפסוק (בראשית לו, לא) "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל", מבואר בתורת הקבלה, ששורש ז' מלכי אדום הם ז' מלכין קדמאין - שבע ספירות קדושות עליונות שהאירו בעולם התוהו (הקודם לעולם התיקון). תוהו מורה על חורבן, שכן בעולם זה אירעה שבירת הכלים (וזהו מה שנאמר שהקב"ה הי' "בונה עולמות ומחריבן"), אשר ממנה נוצרו ז' מידות רעות.

השבירה התרחשה מכמה סיבות, ואחת מהן היא משום שהיו שם "אורות מרובים וכלים מועטים", וראה בהרחבה במילואים.

יז "מבררים ויורשים"

הניצוצות האלוניים מעולם התוהו טמונים בעולם, המצוות מבררות את הניצוצות שבדבר הגשמי שאיתו נעשית המצוה, והתורה מבררת את הניצוצות שנמצאים בדברים שהיא עוסקת בהם ואת השכל האנושי העוסק בתורה. שכן הדבר הגשמי קיבל את חיותו קודם לכן מקליפת נוגה וכעת עולה לקדושה. ועל ידי כך הוא 'יורש' ומקבל את כוחו הנעלה של ניצוץ זה שמקורו בעולם התוהו.

ביאורים במאמרי רבינו

סיכום: הטעם שהתורה פתחה בבראשית היא "משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים", שהיא עבודת הבירורים, שעל ידה ממשיכים אור חדש הנעלה יותר מהמשכת אור הסובב של ה"חודש הזה".

ד) והנה מכיון דזה ש"ברצונו נתנה להם" (לזמן מסויים) הוא בכדי שיהיה אחר-כך "ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו" כא, הרי פשוט, שבאם מחליטים בתוקף כב, אזי מבררים בנקל ביותר את ארצות שבעה גוים, וכל העולם כולו, שיהיה דירה לו ית'. וזה מה שנדמה שצריך לזה יגיעה ועמל, ועד שאומות העולם טוענים בנוגע לכל בירור כג ¹⁴ לסטים אתם הוא מצד גודל ההעלם והסתר, מה שאין נרגש בעולם אשר "כל הארץ של הקב"ה היא" (ו"כ"י ¹⁵ ממך הכל" ¹⁶) כד. אבל הרי תכלית הכוונה של ההעלם והסתר הוא בכדי שיהיה ובקשתם

(15) לשון הכתוב – דה"א כט, יד.

(16) ראה אה"ת שבהערה 3.

(14) ראה אה"ת שבהערה 3. וראה לקו"ש ח"י ע' 3, 5.

ביאורים במאמרי רבינו

שבפנימיות העניינים העולם רוצה להתברר, ולכן הבירור הוא בנקל.

ובדוגמת אור המאיר לעולם, שהעולם מואר מצד האור ולא מצד העולם.

כב "מחליטים בתוקף"

היינו שמחליט בתוקף להתייחס אל העולם כפי שהוא מצד כוונת הבריאה, שתכליתו בירור והעלאה לקדושה.

ב. בירור העולם. לברר את ניצוצות הקדושה שבעולם ולהעלות אותם לקדושה. ובדוגמת רב המלמד תלמיד, שהתלמיד עצמו קולט בשכלו את הסברא ועד שמסוגל ללמוד בכוחות עצמו. וזהו ענין שמודגש בכיבוש הארץ, שארץ שהיתה נחלת גוים הופכת לארץ ישראל.

כג "ועד שאומות העולם טוענים בנוגע לכל בירור"

היינו לא רק בנוגע לארץ ישראל, אלא בנוגע לכל דבר שמעלים לקדושה.

ולמשל במצוות ציצית, נפעלת המשכת הקדושה על-ידי קיום המצוה - 'אשר קדשנו במצוותיו'. ויחד עם זה נפעל בירור והעלאה ע"י שלוקח את הצמר הגשמי שהוא קליפת נוגה ועושה ממנו חפצא של קדושה. וראה עוד במילואים.

כד "וזה מה שנדמה שצריך לזה יגיעה ועמל .. אין נרגש בעולם אשר "כל הארץ של הקב"ה היא"

כלומר, למרות שנתבאר שהבירור הוא בנקל ביותר, הנה זהו כאשר נרגש שכל הארץ של הקב"ה אלא שלא נרגשת כוונת הבריאה שיהיה אחר-כך "ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו", ואזי הוא מחליט בתוקף שזו הכוונה, והבירור הוא בנקל ביותר. אבל בנוגע למצב של העלם והסתר, שאין נרגש בעולם אשר "כל הארץ של הקב"ה היא" ו"כי ממך הכל", שלא נרגש כלל אלוקות, הבירור הוא לכאורה בעמל ויגיעה ("נדמה שצריך לזה

כא "והנה מכיון דזה ש"ברצונו נתנה להם" (לזמן מסויים) הוא בכדי שיהיה אחר-כך "ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו .. הבירור הוא בנקל"

כלומר, אין הפירוש שלקחו דבר מסויים שאין לו קשר לקדושה, אלא מכיון שמלכתחילה זאת היתה המטרה, שבניית העולמות היתה על מנת לסתור, והסתירה היתה על מנת לבנות (בעבודת הבירורים), ועל דרך זה ארץ ישראל ניתנה לשבע האומות כדי שעם ישראל יבררו אותה. נמצא

משם¹⁷ כה, אז אידן זאלן זוכן און געפינען דעם אויבערשטן (שיהודים יחפשו וימצאו את הקב"ה) בכל עניני העולם, בהעלמות וההסתרים¹⁸ [וכמשל האב המסתיר את עצמו מבנו הקטן בכדי להראות את חכמת הבן שמבין שההסתר וההעלם אינו אלא בכדי שיבקשנו וימצאנו¹⁹ כן], והבטיחה תורה שכאשר "ובקשתם משם את הויה אלקיך"

תרס"ו ע' שנה-ה).

(19) לקו"ת סוכות פב, א. שער האמונה בהקדמה. המשך תרס"ו ע' רמח ואילך (ולעזר גם מהמשל המובא שם ס"ע שפ ואילך).

(17) ואתחנן ד, כט. וראה לקו"ת ראה לב, ג.

(18) כו ומכיון שמצד ההעלמות וההסתרים, הבירור הוא "בבחינת התחדשות גמורה כחידוש יש מאין", לכן, עי"ז דוקא הוא עיקר המשכת האור חדש (המשך

ביאורים במאמרי רבינו

יגיעה ועמל"), כי העולם מנגד לבירור.

המיוצר מחתיכת כסף. והנה, לכאורה הצורה היא דבר חדש שלא היה קודם בעולם, ולמה בכל זאת זהו "יש מיש", אלא מלכתחילה יש בחתיכת הכסף עלולית והכשרה להיות בכל הצורות, לכן זהו רק גילוי. ולמרות שקודם היתה הצורה רק בכח ובהעלם וכעת היא באופן של גילוי, מכל מקום אין זה חידוש, כי מלכתחילה היא היתה בסוג כזה של העלם שיכול לבוא לידי גילוי. ולו יצויר שהיה סוג העלם שלא יכול לבוא לידי גילוי, ומישהו יעשה "קונץ" ויביא את העלם לידי גילוי, יהיה זה חידוש. שכן אף שעצם הדבר היה כבר, מכל מקום הפרט הזה הוא חידוש גמור.

ובנוגע לענייננו, השם של הדבר מראה על ענינו, "עולם" לשון העלם והסתר. וההעלם השורר בעולם (על כך שכל הארץ של הקב"ה) הוא באופן שאין להעלם מקום לבוא לידי גילוי. בחסידות מוסבר שההעלם הוא בשביל הגילוי, אך בעולם לא רואים זאת.

לכן, כאשר האדם יודע שזו הכוונה מלכתחילה והוא מגיע עם תוקף (אף-על-פי שמצד גדר העולם אין לזה מקום להתגלות) - זו עבודה של חידוש. וגם כאשר מוצא על-ידי עבודתו את הקב"ה בהעלמות והסתרים עצמם, הנה הוא מצד השקפתו על העולם, שהוא "בן חכם", אך מצד העולם עצמו לא היה לו שום מקום להתגלות, ולכן זה נחשב לחידוש.

כז "שמבין שההסתר וההעלם אינו אלא בכדי שיבקשנו וימצאנו"

כלומר, הכוונה בהסתר היא שהבן יחפש את אביו ולכן מובן שגם בהסתר האב נמצא, ולא

ועל כך מבאר, שהתכלית של כל ההסתר והעלם היא הגילוי, על מנת שיהודי יחפש וימצא את הקב"ה בעניני העולם (ומובטח שמי שיחפש אכן ימצא). וראה במילואים.

כה "ובקשתם משם"

"שם" מתייחס לקליפות, "כי לשון "זה" הוא דבר שיכול ממש להראות עליו באצבעו אשר יאמר עליו "כי הוא זה", ואי-אפשר לומר כך רק על הקב"ה, כמ"ש "זה א-לי ואנוהו", כי "מלא כל הארץ כבודו". אבל מקום ומשכן הקליפות נקרא "שם", כלומר עמוק מאוד למטה" (לקו"ת ראה לב, ג.)

כו בהערת רבינו 18

במאמר מבאר שדוקא עבודת הבירורים ממשיכה אור חדש. הסיבה לכך היא כמבואר בחסידות מפני שהעבודה צריכה להיות מעין ההמשכה. ומכיון שעבודת הבירורים להפוך העולם (ועד קליפת נוגה) לקדושה היא חידוש מוחלט על כן היא ממשיכה אור חדש (ראה ביאור סו).

ולכאורה קשה, מכיון שהוסבר בסעיף זה שמלכתחילה כל מה שהקב"ה נתנה להם היה בשביל ליטול מהם ולתת לנו, וכל הקושי הוא רק מצד ההעלם וההסתר, וההעלם וההסתר הוא גם בשביל הכוונה והעבודה, אם כן עבודת ישראל אינה חידוש. על כך מבאר בהערה שלברר את עניני העולם הוא "התחדשות גמורה כחידוש יש מאין".

הביאור בזה:

אחת הדוגמאות ל"יש מיש" הוא כלי כסף

אז בודאי "ומצאת"²⁰, שכובשים את כל העולם ועושים ממנו דירה לו ית', עד אשר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וגו' לעבדו שכם אחד²¹. והיתה לה' המלוכה²².

סיכום: כיון שהתכלית היא לברר את העולם, הרי אם מחליטים על כך בתוקף, הבירור הוא קל ביותר, ומה שנדמה שצריך לזה יגיעה ועמל, זהו מצד ההעלם השורר בעולם, שתכליתו שיהודי יחפש את הקב"ה, ומובטח הוא שאכן ימצא, ויעשה מהעולם דירה לה'.

ה) **ויש' לקשר זה גם עם ענין ההכרזה ד"ויעקב הלך לדרכו"** (שבמוצאי שבת בראשית²³), דהגם שהולך לדרכו (גם) בעניני הרשות ובעובדין דחול במשך כל השנה כ"ח, מ"מ אינו יירא מזה, כי אם, הולך לבטח דרכו, ובשמחה ובטוב לבב. וזהו גם מה שבמוצאי שבת [ובפרט במוצאי שבת בראשית, שאז מתחיל (בעיקר) הסדר דויעקב הלך לדרכו²⁴] אומרים²⁵ את הפיוט אל תירא עבדי יעקב²⁶, כי "במוצאי שבת מסתלקת הנשמה יתירה וצריך לחזור ולירד בבחינת יעקב עבדי כט בכל ששת ימי המעשה לברר בירורים בבי"ע כו' לכך אומר אל תירא עבדי יעקב כו' מלירד שם, ובזה נותנים כח ועוז כו'".²⁶ והטעם לזה (לענין אל תירא) הוא כי הוי' אלקיו עמו²⁷, שכל אחד ואחד מישראל (גם מי שהוא בבחינת יעקב), בכל מקום ובכל זמן ובכל ענין (גם בחו"ל ובימי החול ובעובדין דחול), הוי' אלקיו (הוא) עמו, ועד שנעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית²⁸, שהוא פועל חידוש

(20) ואתחנן שם.

(21) צפני' ג, ט.

(22) עובדי' א, כא.

(23) כמבואר בהשיחה (סעיף ד' – נדפסה בלקו"ש ח"כ ע' 269).

(24) כ"ה בלקו"ת שבהערה 26. ולהעיר, שבכ"מ בדא"ח מבוארים גם (נוסחאות ו) מנהגים שאין נוהגים בחב"ד.

(25) לשון הכתוב – ישעי' מד, ב. ירמיי' ל, יו"ד. ועוד.

(26) לקו"ת בלק עב, ב.

(27) בלק כג, כא. ובלקו"ת שם (עא, סע"ד), שענין זה (דהוי' אלקיו עמו) "הוא העזר מלמעלה" לבחינת יעקב. – ושייך לתרועת מלך בו – עבודה דר"ה (לקו"ת ר"ה נד, ג. וראה גם לקו"ת בלק עב, סע"ב).

(28) שבת קיט, רע"ב. וראה לקו"ש ח"ו ע' 22 הע' 73.

ביאורים במאמרי רבינו

באמת עזבו.

כח "דהגם שהולך לדרכו (גם) בעניני

הרשות .."

בשונה מחודש תשרי שעוסקים בענייני קדושה.

כט "לחזור ולירד בבחינת יעקב עבדי"

בשבת יהודי הוא בבחינת ישראל. על שם "כי שרית עם אלוקים", אלוקים בגימטריא 'הטבע' – העלמות והסתרים, וישראל הם למעלה מהם.

ולהעיר שבתרס"ו שמציין רבינו בהערה 19 מוסיף שההסתר הוא מפני שיש בו טבע לעורר אותו ואת האב שירצו אחד את השני בכפליים. וכמו כן בנמשל, כאשר יש קושי והעלם על העבודה דטעם ודעת, הרי זה מעורר שלא ירצה שום גילוי אור אלא להכלל בעצמותו.

[אך עם זאת בגלוי הוא העלם והסתר, והכוונה בכדי שיחפש את אלוקות היא בתכלית ההעלם, כנ"ל ביאור הקודם].

בהבריאה (כמו הקב"ה כביכול). כי על-ידי עבודתו בעבודת הבירורים לעשות את העולם דירה לו ית', הוא פועל חידוש בהבריאה [דזהו גם מה שבשבת בראשית קורין בתורה בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, שעי"ז נעשה בריאת השמים והארץ וכל צבאיהם מחדש ובאופן חדש], ועד שיהיה השמים החדשים והארץ החדשה גו'²⁹.

סיכום: וזהו הקשר ל"ויעקב הלך לדרכו", ו"אל תירא עבדי יעקב", שכן אף שיהודי הולך לעסקי החולין שלו אינו ירא מכך, כי אם הולך לבטח דרכו בעבודת הבירורים.

(29) ישעי' סו, כב. ובסה"מ תרע"ח ע' רפד: מגילוי הקו ולמעלה מהאור שהיה ממלא מקום והוא ההמשכה מבחינת עצמות אין-סוף שלמעלה החלל.

סיכום כללי

סעיף א: אמרו חז"ל "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם", ומבואר בדרושים שהוא לפי ש"החודש הזה" הוא יחוד סובב וממלא, שהוא תכלית התורה והמצוות.

סעיף ב: ועוד, שהמשכת הסובב על-ידי תורה ומצוות כפי שהיא בשרשה הראשון היא המשכת אור אין-סוף שלפני הצמצום, ואילו מעשה בראשית הוא הרי רק אחר הצמצום.

סעיף ג: הטעם שהתורה פתחה בבראשית היא "משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים", שהיא עבודת הבירורים, שעל ידה ממשיכים אור חדש הנעלה יותר מהמשכת אור הסובב של ה"חודש הזה".

סעיף ד: כיון שהתכלית היא לברר את העולם, הרי אם מחליטים על כך בתוקף, הבירור הוא קל ביותר, ומה שנדמה שצריך לזה יגיעה ועמל, זהו מצד ההעלם השורר בעולם, שתכליתו שיהודי יחפש את הקב"ה, ומובטח הוא שאכן ימצא, ויעשה מהעולם דירה לה'.

סעיף ה: וזהו הקשר ל"ויעקב הלך לדרכו", ו"אל תירא עבדי יעקב", שכן אף שיהודי הולך לעסקי החולין שלו אין הוא ירא מכך, כי אם הולך לבטח דרכו בעבודת הבירורים.

מילואים

לביאור ז: "החודש הזה לכם ראש חדשים" הוא מצות קידוש החודש, אשר יש לה קשר עם המשכת האור שלמעלה מהעולם בעולם - יחוד סובב וממלא. שכן הלבנה מתחדשת מידי חודש (בשונה מהחמה שאין בה שינויים). וישראל "עתידיים להתחדש כמותה" היינו להביא חידוש בעולם - להמשיך בו את האור האלוקי שלמעלה מהעולם.

לביאור טז: על דרך משל כשמגידיים לאדם בשורה טובה ונפלאה פתאום יתפעל בנפשו מאד עד שיוכל להיות שיצא מדעתו או ימות ולכל הפחות ובכלל ייחוד סובב וממלא קשור עם "החודש הזה"

חלק נבדל יש בו מבחינת האור, והנה משברי הכלים הנ"ל מהם נתהוו כל הנבראים דעולמות בי"ע גם הדצח"מ הגשמים וכל מה שנתהווה שרשם משברי הכלים דתהו כו',

"והענין, דהנה ענין שבירת הכלים לא היה במקרה ח"ו, כי אם בונה על מנת לסתור וסותר על מנת לבנות, דבנין עולם התהו הי' בכוונה על מנת לסתור שיהי' שבירת הכלים דתהו, והכוונה בשבירת הכלים הוא בכדי שיהי' עולמות נפרדים ר"ל, שיהי' נראים ליש ודבר נפרד ויהיה שייך עבודה, וזהו על ידי שבירת הכלים דוקא, דאם לא היה שבירת הכלים לא הי' מציאות נבראים כלל כי אם הכל בבחינת אלקות .. דבסדר השתלשלות קודם השבירה היה הכל בבחינת אלקות" (ד"ה אחרי מות תרמ"ט סעיף ט סה"מ תרמ"ו – תר"ן ע' רמח ואילך).

לביאור כ: העולם אינו קדוש מלכתחילה, שכן הכוונה שימשיכו בו אור חדש. עפ"י מבאר הרבי (לקו"ש ח"ה ע' 11 הערה 40*) את דברי הזהר (ח"א פג, א) "אי לא אתייהיבת ארעא קדישא לכנען בקדמיתא לא הוות ארעא חולקא דקוב"ה" (- אילולא ניתנה ארץ הקודש לכנען בתחילה, לא היתה הארץ חלקו של הקב"ה), כי עיקר החידוש לתת להם נחלת גויים הוא בירורים, שאזי זהו חלקו האמיתי של הקב"ה – אור חדש. אחרת זהו רק אור שלפני הצמצום.

לביאור כד: בסגנון אחר: "בנקל ביותר" כוונתו לבירור ניצוצות כאלה שאינם מנגדים אלא רק נמצאים בהעלם וצריך לגלות את פנימיותם. ואילו "עמל ויגיעה" נכתב על מצב שהניצוצות נמצאים בהעלם שאינו במציאות ועד שנראה שהם מונעים אותו מעבודת ה' (ראה ד"ה פדה בשולם תשכ"ב ס"ח תורת מנחם סה"מ ב עמודים ז-ח).

יתעלה .. והטעם וסיבה לזה הוא להיות כי הנפש מליאה אותיות, פירוש כל מציאותה הם רק כחות מוגבלים בגוף בשכל ומדות כו', כולם בהגבלה דוקא בבחינת אור וכלי, והאור לפ"ע הכלי דוקא .. ואם הדבר ההוא היא דבר נפלא מאד הגבוה למעלה מעלה מכחות נפשו, וממילא לא תוכל הנפש להגביל הדבר באותיותיה הן הכחות הנפש, ומוכרחת להתפרד מחלקיה שהם האותיות ולהיות במציאותה הראשון כמו שהיתה קודם שנתפשטה ונתלבשה בגוף .. וכמו על דרך משל המתבלבל מחשבתו מפני עומק המושג שלמעלה מכלי שכלו, מחמת זה יתבלבל כו', וכמו כן הוא ענין ההתעלפות כו' ועל דרך זה יובן בכלים דתהו שהם כלים קטנים שאינו בערך האור הכללי המאיר, ומזה נעשה בחינת ההסתלקות בכלים דתהו כו' כנ"ל.

"והנה .. בכחות הנפש כשמתפרדים על ידי האור הגדול המאיר בהם, מכל מקום נשאר בהם רשימה מאותו האור כו' [ועל דרך משל מי שמעמיק את עצמו בשכל עמוק ביותר שאינו לפי כלי מוחו, שאינם יכולים לקבל עומק השכל, בהכרח שמסתלק אור השכל למקורו, והיינו שמתבלבלים חושיו והאור מסתלק כו', מ"מ גם כשמתלק להיות שהאותיות דכלי ההשגה כבר נקבצו ונתחברו להלביש את האור נשאר בהם מעט מן האור, והיינו שגם לאחר שמסתלק עצם אור השכל מכל-מקום נשאר אצלו רשימות וניצוצות מן אור השכל ואינו כמו טרם שהשכיל והעמיק בו שלא ידע כלל מהענין, ועתה הגם שאינו יודע אותו מכל-מקום רשימות ממנו נשאר אצלו כו' (סה"מ תרס"ה ע' קא)], ועל פי זה יובן גם בכלים כשנשברו ונפלו למטה נשאר בהם רשימה מהאור, והן רפ"ח ניצוצי אורות שנפלו עמהם כו' שבכל

קובץ זה נדפס בסיוע המשתתפים במגבית השנתית

הרה"ח יצחק ומשפחתו שיחיו לוי
הרה"ח רפאל ומשפחתו שיחיו לויוב
הרה"ח משה ומשפחתו שיחיו לוין
הרה"ח דוד ומשפחתו שיחיו ליברזון
הרה"ח שאול ומשפחתו שיחיו לישנר
הרה"ח שאול ומשפחתו שיחיו מזרחי
הרה"ח יוסף ומשפחתו שיחיו מינץ
הרה"ח חיים ומשפחתו שיחיו מלול
הרה"ח מנחם ומשפחתו שיחיו מעודה
הרה"ח צבי ומשפחתו שיחיו מרנץ
הרה"ח יהושע ומשפחתו שיחיו מתוק
הרה"ח חיים משה לייב ומשפחתו שיחיו נטיק
הרה"ח צמח ומשפחתו שיחיו נרבוני
הרה"ח שניאור זלמן ומשפחתו שיחיו סגל
הרה"ח מרדכי ומשפחתו שיחיו סוחר
הרה"ח מיכאל ומשפחתו שיחיו סיטבון
הרה"ח משה ומשפחתו שיחיו סילווער
הרה"ח מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו סבג
הרה"ח ישראל ומשפחתו שיחיו סילווערסטיין
הרה"ח דוד ומשפחתו שיחיו סקורדר
הרה"ח אברהם ומשפחתו שיחיו עבוד
הרה"ח מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו עמאר
הרה"ח אורי ומשפחתו שיחיו פוזנר
הרה"ח יוסף ומשפחתו שיחיו פיקרסקי
הרה"ח זלמן ומשפחתו שיחיו פעלליג
הרה"ח מאיר ומשפחתו שיחיו פרעגער
הרה"ח מרדכי ומשפחתו שיחיו ציבין
הרה"ח מאיר ומשפחתו שיחיו קירש
הרה"ח שמואל ומשפחתו שיחיו קולסקי
הרה"ח בנימין ומשפחתו שיחיו קופרמן
הרה"ח שמואל ומשפחתו שיחיו קטן
הרה"ח שמואל ומשפחתו שיחיו קסלמן
הרה"ח יוסף יצחק ומשפחתו שיחיו קסלמן
הרה"ח מנחם ומשפחתו שיחיו קרסיק
הרה"ח גרשון ומשפחתו שיחיו ריבין
הרה"ח אלימלך ומשפחתו שיחיו רייטשיק
הרה"ח עזריאל ומשפחתו שיחיו רפפורט
הרה"ח אברהם ומשפחתו שיחיו שטרנברג
הרה"ח יוסף ומשפחתו שיחיו שטרנברג
הרה"ח אריה זאב ומשפחתו שיחיו שניאורסון
הרה"ח יוסף יצחק ומשפחתו שיחיו שניאורסון
הרה"ח שמעון ומשפחתו שיחיו תורג'מן
הת' מרדכי יודקין

הרה"ח יוסף ומשפחתו שיחיו אבצן
הרה"ח ישראל ומשפחתו שיחיו אוזן
הרה"ח שניאור ומשפחתו שיחיו אסולין
הרה"ח נתנאל ומשפחתו שיחיו אזולאי
הרה"ח אריה ומשפחתו שיחיו איידלקוף
הרה"ח חנוך ומשפחתו שיחיו אייזנברג
הרה"ח יאיר ומשפחתו שיחיו אלבז
הרה"ח יהודה ומשפחתו שיחיו אלמקיים
הרה"ח הלל ומשפחתו שיחיו אלקריאף
הרה"ח אליעזר ומשפחתו שיחיו ארנאו
הרה"ח יצחק ומשפחתו שיחיו בונדרב
הרה"ח דניאל ומשפחתו שיחיו בלאיש
הרה"ח הלל ומשפחתו שיחיו בלאסופסקי
הרה"ח שלמה ומשפחתו שיחיו בלפר
הרה"ח מאיר ומשפחתו שיחיו גוטניק
הרה"ח יוסף יצחק ומשפחתו שיחיו גופין
הרה"ח משה ומשפחתו שיחיו גופין
הרה"ח זליג ומשפחתו שיחיו גופין
הרה"ח מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גליצנשטיין
הרה"ח שלום בער ומשפחתו שיחיו גרונר
הרה"ח חיים ומשפחתו שיחיו גרייזמאן
הרה"ח מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גרייזמאן
הרה"ח יעקב ומשפחתו שיחיו דייטש
הרה"ח חיים ומשפחתו שיחיו דרוקמן
הרה"ח משה ומשפחתו שיחיו הבלין
הרה"ח מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו הענדל
הרה"ח יצחק ומשפחתו שיחיו הר-צבי
הרה"ח ישראל ומשפחתו שיחיו וויכנין
הרה"ח מנחם ומשפחתו שיחיו וולפא
הרה"ח ישראל ומשפחתו שיחיו זלמנוב
הרה"ח צבי הירש ומשפחתו שיחיו זרחי
הרה"ח זושא ומשפחתו שיחיו טננבוים
הרה"ח מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו יאקובס
הרה"ח בערל ומשפחתו שיחיו יוניק
הרה"ח אשר ומשפחתו שיחיו יארס
הרה"ח מיימון ומשפחתו שיחיו יפרח
הרה"ח גבריאל ומשפחתו שיחיו כהן
הרה"ח יוסף ומשפחתו שיחיו כהנא
הרה"ח יעקב ומשפחתו שיחיו לאנג
הרה"ח מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו לבנהרץ
הרה"ח בערל ומשפחתו שיחיו לברטוב
הרה"ח ירון יצחק ומשפחתו שיחיו לדרמן

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'

מוקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
על-ידי ועד ידידי המכון

ר' שמואל ומשפחתו שיחיו אייזנברג
הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בוימגארטען
ר' אהרון יעקב ומשפחתו שיחיו בלנן
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גורביץ
ר' יהודה ומשפחתו שיחיו דוידאוו
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר
ר' נתן ומשפחתו שיחיו ציבין
ר' ראובן ומשפחתו שיחיו קיל
הרב יצחק ומשפחתו שיחיו רסקין

אתרוגי ליובאוויטש

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
הרב נחום ומשפחתו שיחיו

לוריא

להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

ר' יהושע זעליג

בן ר' שמואל מאיר ז"ל

זילבערשטיין

נלב"ע ח' אייר ה'תשפ"ב
נדפס על-ידי ולזכות משפחתו
שיחיו

קובץ זה נדפס
על-ידי ולזכות

משפחת לפידות

ארגנטינה
להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' מאיר בן ר' שמחה
יצחק ע"ה

זאיאנץ

נלב"ע ג' סיון ה'תשפ"א
נדפס על-ידי ולזכות נכדו
ר' דוד ומשפחתו שיחיו